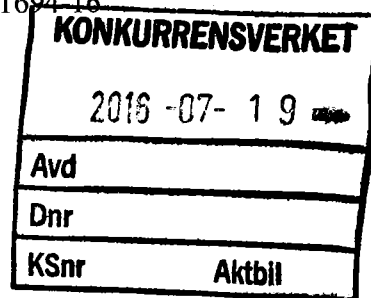

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING**

DOM
2016-07-19
Meddelad i
Jönköping

Mål nr
1694-16

SÖKANDE

Sandahls Entreprenad AB, 556378-5525
Speditörvägen 1
331 26 Värnamo

Ombud: Advokat Eilert Andersson och jur.kand. Karin Bernmar
Wistrand Advokatbyrå
Box 11920
404 39 Göteborg

MOTPART

Värnamo kommun
Upphandlingsenheten
331 83 Värnamo

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

BAKGRUND

Värnamo kommun (kommunen) genomför en offentlig upphandling avseende entreprenadarbeten. Upphandlingsförfarandet är enligt AFB.12 ett öppet förfarande och grund för tilldelning av kontrakt är enligt AFB.53 det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Kommunen avser enligt AFA.21 att teckna ramavtal med två entreprenörer per område (prisgrupp). Upphandlingen avser totalt 21 olika prisgrupper.

Genom beslut den 23 mars 2016 har Sandahls Entreprenad AB (Sandahls) antagits som etta i rangordningen för prisgrupperna 4, 10 och 16. Kommunen har därefter genom meddelande den 31 mars 2016 återkallat tilldel-

Dok.Id 197292

Postadress
Box 2201
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hamngatan 15

Telefon
036-15 66 00

E-post:
forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-15 66 55

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

ningsbeslutet avseende de aktuella prisgrupperna. Som skäl för återkallelsen angavs att det efter tilldelningen har uppmärksammats en uppenbar felskrivning vilket medfört en ändrad rangordning för prisgrupperna. Genom tilldelningsbeslut den 1 april 2016 har ett annat bolag än Sandahls antagits som etta i rangordningen och Sandahls som tvåa i rangordningen för de aktuella prisgrupperna.

Sandahls ansöker nu om överprövning av det nya tilldelningsbeslutet.

YRKANDEN

Sandahls yrkar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse har gjorts på så sätt att en ny utvärdering av anbudet görs varvid kommunen ska bortse från den uppgift om anbudssumman som det andra bolaget lämnat efter anbudstidens utgång.

Kommunen bestrider bifall till ansökan om överprövning.

VAD PARTERNA ANFÖR

Sandahls

Kommunen har i strid med likabehandlingsprincipen i LOU accepterat en justering av det andra bolagets anbud efter anbudstidens utgång och efter att ett första tilldelningsbeslut har meddelats. En sådan justering av anbudet är inte möjlig utan risk för särbehandling av den anbudsgivare som medges justering av anbudet. En utvärdering i enlighet med LOU och likabehandlingsprincipen kräver den justering som det andra bolaget har gjort lämnas utan avseende. Om kommunen inte hade accepterat justeringen hade Sandahls anbud rangordnats som nummer ett. Tilldelningsbeslut nr 2 medför att Sandahls endast kan komma ifråga för avrop under ramavtalet för det fall det andra bolaget tackar nej till uppdrag eller för det fall kommunen skulle

välja att företa en förnyad konkurrensutsättning. Vid tidpunkten för begäran om rättelse hade det andra bolaget vetskap om att den anbudssumma som bolaget hade angivit i sitt anbud (89 645 kr) inte var tillräcklig för att anbudet skulle kunna bedömas som det mest fördelaktiga avseende något av de tre ramavtalen gällande markarbeten. De i lagtexten redan förhållandevis begränsade möjligheterna till att tillåta justeringar i anbud har begränsats ytterligare i den nu förevarande upphandlingen eftersom det i förfrågningsunderlaget är föreskrivet att "ej korrekt ifyllda anbud kommer att förkastas". Kommunen har alltså tydliggjort att de inte avser att tillåta några rättelser, vilket de enligt lag inte heller är skyldiga att göra. Även för det fall att skrivningen inte skulle anses utgöra en skärpning av de begränsade möjligheterna till justeringar som följer av LOU så kan den begärda justeringen inte anses vara en sådan justering som kan tillåtas enligt något av styckena i 9 kap 8 § LOU. Den av ursprungliga anbudssumman kan varken anses utgöra en uppenbar felskrivning eller anses ha varit sådan att den gett kommunen anledning att begära ett förtydligande. Sandahls har genom kommunens agerande lidit skada. Hänvisning görs till Kammarrätten i Sundsvalls dom i mål nr 1608-10. Om anbudsgivare skulle tillåtas att justera anbudet på sätt som skett i den nu förevarande upphandlingen skulle det innebära en möjlighet att spekulera i alternativa anbudssummor. Situationen i nu förevarande upphandling är inte jämförbar med situationen i avgörandet från Kammarrätten i Stockholm i mål nr 2557-11 där den upphandlande myndigheten före det att ett tilldelningsbeslut meddelades begärde att en anbudsgivare skulle inkomma med ett förtydligande avseende i anbudet angiven anbudssumma. Det saknades i det fallet de element av spekulation och risk för särbehandling som finns i nu förevarande upphandling eftersom anbudsgivaren i nämnda kammarrättsfall inte hade vetskap om hur den ursprungliga angivna (högre) summan skulle rangordnas vid en utvärdering. Anbudssumman angiven i prisbilagan kan inte tillåtas gälla framför anbudssumman i själva anbudet. Av förfrågningsunderlagets utformning framgår att prisbilagan utgör just en bilaga till anbudet. Anbudet lämnas elektroniskt

i e-avrop. Om inte totalsumman i prisbilagan på ett korrekt sätt överförs till anbudet i e-avrop kan anbudet inte anses vara korrekt ifyllt. Kommunen har uppenbarligen inte före den första utvärderingen kontrollerat de i anbudena angivna anbudssummorna med de i prisbilagan angivna anbudssummorna. Någon sådan skyldighet har inte heller kommunen haft eftersom det som krav i upphandlingen gäller att anbud ska fyllas i korrekt. Anbudsgivare är bundna av lämnade anbud. Tilldelningsbeslut nr 1 har inte fattats i strid med LOU. Kommunen har därför inte varit skyldig att återkalla det första tilldelningsbeslutet. Det har inte funnits någon sakligt godtagbar grund för att återkalla det först meddelade tilldelningsbeslutet.

Kommunen

Upphandlingen har genomförts i enlighet med LOU och förfrågningsunderlaget. Förfrågningsunderlaget följer bestämmelserna i LOU och står inte i strid med de grundläggande principerna. Eventuell brist i upphandlingen är under alla förhållanden inte av sådan art eller dignitet att en åtgärd enligt 16 kap LOU är motiverad. Sandahls har inte lidit och kan inte komma att lida någon skada. Kommunen har inte accepterat en otillåten justering av det andra bolagets anbud. Efter tilldelningen informerades kommunen om att ett fel uppmärksammats i det andra bolagets anbud. I enlighet med 9 kap 8 § LOU har kommunen tillåtit att den uppenbara felskrivningen rättas. Ny utvärdering gjordes då varpå rangordningen ändrades och en ny tilldelning gjordes. Det stämmer inte att det har rört sig om påstötningar från det andra bolagets sida utan om en uppenbar felskrivning som kommunen fick till sig av ett e-postmeddelande där det andra bolaget skriver att de har uppmärksammat ett uppenbart fel i sitt anbud. Av anbudet framkommer tydligt att prisbilagan är korrekt ifylld. Det är även tydligt att de priser som ligger till grund för den totalsumma som slutligen ska fyllas i e-avrop finns med i anbudet. Utifrån dessa omständigheter kan kommunen inte göra någon annan bedömning än att det handlar om en uppenbar felskrivning. Den entreprenör som vinner upphandlingen kommer endast att få ersättning utifrån angivna

priser och inte utifrån totalsumma eller anbudsgivarens jämförelsesumma. Totalsumman är enbart en summa som möjliggör för kommunen att utvärdera olika anbud. En anbudsgivare har inte heller någon fördel med att skriva en högre totalsumma under utvärdering i e-avrop utan detta är snarare en nackdel då denne får en högre jämförelsesumma vilket medför en sämre förutsättning att vinna upphandlingen. Sandahls försöker göra en poäng av att anbudet enbart handlar om en totalsumma vilket inte alls är fallet. Prisbilagan utgör en central del av anbudet och utan den hade kommunen inte kunnat jämföra olika anbud. Ett tilldelningsbeslut är inte något positivt förvaltningsbeslut och kan därför återkallas och ändras.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

Upphandlande myndigheter ska enligt 1 kap. 9 § LOU behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 9 kap. 8 § LOU får en upphandlande myndighet tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet. Vidare får myndigheten begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar handlingar som getts in och som avses i 10 och 11 kap LOU.

Av 16 kap. 4 § LOU framgår att en allmän förvaltningsdomstol efter ansökan av en leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får överpröva en upphandling.

Av 16 kap 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande bestämmelserna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Förfrågningsunderlaget

Av förfrågningsunderlagets administrativa föreskrifter "AFB.31 Anbudsform och innehåll" framgår följande.

Anbud ska omfatta hela entreprenadåtagandet och vara avfattat enligt förfrågningsunderlag och begärda uppgifter ska vara ifyllda. Ej korrekt ifyllda anbud kommer att förkastas.

Anbudet avges i SEK exklusive lagstadgad mersärdesskatt.

Anbud ska vara avfattat på det svenska språket.

Anbud ska lämnas elektroniskt via www.e-avrop.com

Anbudsgivare ska till sitt elektroniska anbud bifoga:

- Ange E:s ombud enligt ADF.321 i skakrav e-avrop
- Kort presentation av företaget inklusive organisation
- Två referensuppdrag enligt utvärdering i e-avrop
- För område D. Markarbeten ska officiell maskinprislista för övriga produkter bifogas.
- Ifylld bilaga 1, priser

Förvaltningsrättens bedömning

Av handlingarna i målet framgår att det andra bolagets anbudssumma vid en summering av delpriserna i bilaga 1 priser uppgår till 83 965 kr. Denna summa skulle sedan enligt instruktionerna föras in i det elektroniska upphandlingssystemets bilaga utvärderingsmodell. Där har bolaget dock istället skrivit beloppet 89 645 kr. Samma felaktighet återkommer i varje prisgrupp och respektive prisgrupp kan därför bedömas på samma sätt.

Den första frågan förvaltningsrätten har att ta ställning till är om det kan anses vara en uppenbar felskrivning från det andra bolagets sida att skriva in 89 645 kr istället för 83 965 kr i bilaga utvärderingsmodell.

Anbudspriset utgörs av en summering av de delpriser eller poster som anges i bilaga 1 priser. Att summan i det andra bolagets bilaga 1 priser inte överensstämmer med det belopp som förts in i bilaga utvärderingsmodell är en felaktighet som kommunen vid en sedvanlig genomgång av anbudet borde ha uppmärksammat. Det är således objektivt sett fråga om ett fel som borde ha upptäckts. Inget nytt har tillförts anbudet eftersom prisuppgiften finns framräknad i bilaga 1 priser. Det framstår inte som att den felaktiga summan har kommit ur en missuppfattning av förfrågningsunderlaget. Förvaltningsrätten bedömer att felskrivningen är ett uppenbart förbiseende från anbudsgivaren och inte något mera kvalificerat misstag eller missförstånd. Det rör sig därmed om en uppenbar felskrivning.

Nästa fråga blir om kommunen genom att tillåta rättelsen har handlat i strid med bestämmelsen i 9 kap 8 § eller likabehandlingsprincipen i 1 kap 9 § LOU.

I det fall kommunen hade upptäckt felet innan tilldelningsbeslut hade meddelats så hade den kunnat begära ett förtydligande från anbudsgivaren och rättat anbudet utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning (se Kammarrätten i Stockholms dom den 12 september 2011 i mål nr 2557-11). Nu har kommunen istället blivit uppmärksammat på felskrivningen och efter det återkallat tilldelningsbeslutet och tillåtit rättelsen. Det finns inget hinder för att en rättelse kan göras efter det att tilldelningsbeslut är fattat så länge principerna följs. Att en upphandlande myndighet enligt lagen "får tillåta" att en uppenbar felskrivning rättas kan anses innefatta ett antagande att en rättelse ofta företas på anbudsgivarens initiativ och att en felaktighet därmed ofta upptäcks av anbudsgivaren. Det ligger i sakens natur att en an-

budsgivare ofta upptäcker en sådan felaktighet när den granskar myndighetens tilldelningsbeslut och utvärderingsprotokoll, d.v.s. efter att tilldelningsbeslutet är fattat. En rättelse kan dock endast tillåtas om den kan göras utan att någon av principerna träds för när (se bl.a. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 28 februari i mål nr 3234-11).

Sandahls anför att en justering av anbudet efter fattat tilldelningsbeslut inte är möjlig utan risk för särbehandling av den anbudsgivare som medges justering av anbudet samt att nuvarande tilldelning strider mot likabehandlingsprincipen. Av vad som framgår av handlingarna i målet har ingen annan anbudsgivare gjort motsvarande felskrivning och alltså har ingen annan behövt göra motsvarande rättelse. Handlingarna i målet ger därmed inte stöd för att kommunen genom att tillåta rättelsen har agerat i strid med likabehandlingsprincipen.

Sandahls anför även att kommunen genom skrivelsen "Ej korrekt ifyllda anbud ska förkastas" i förfrågningsunderlaget ytterligare begränsar möjligheterna enligt lag att justera inlämnade anbud. Förvaltningsrätten gör följande bedömning. Ett villkor ska alltid läsas och tolkas i sitt sammanhang. Den åberopade meningen står i en punkt i förfrågningsunderlaget som reglerar vad som ska ingå i anbudet samt vissa andra formkrav avseende anbudet. Meningen innan säger att anbud ska omfatta hela entreprenadåtagandet och vara avfattat enligt förfrågningsunderlag och att begärda uppgifter ska vara ifyllda. Förvaltningsrättens tolkning är att orden "ej korrekt ifyllda anbud" syftar tillbaka till meningen innan som anger att begärda uppgifter ska vara ifyllda. Ljungbybolagets anbud innehåller begärda uppgifter, varav en dock är en uppenbar felskrivning. Det framgår inte att kommunens avsikt med skrivelsen har varit att förhindra varje möjlighet att enligt lag rätta uppenbara felskrivningar. Jämförelsevis har kommunen i AFB.314 uttryckligen begränsat hur kompletteringar får ske. Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att kommunen inte har agerat i strid med den åberopade be-

stämelsen i förfrågningsunderlaget när rättelsen av den uppenbara fel-
skrivningen har tillåtits. Agerandet har således inte heller varit i strid med
transparensprincipen.

Sandahls anför slutligen att eftersom LOU inte föreskriver någon skyldighet
att medge justering av anbudet så har det första tilldelningsbeslutet inte varit
felaktigt utifrån en tillämpning av LOU och att det därmed inte har funnits
något sakligt godtagbart skäl att återkalla tilldelningsbeslutet. Förvaltnings-
rätten anser dock att när det uppdragas att ett fattat tilldelningsbeslut inte
medför att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet antas så utgör det sak-
ligt godtagbara skäl för att återkalla tilldelningsbeslutet och fatta ett nytt
beslut som medför att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet antas.

Sammanfattningsvis är det inte visat att kommunen har brutit mot de grund-
läggande bestämmelserna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i
LOU. Ansökan om överprövning ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D LOU)

Hans-Erik Jonasson

F.d. lagmannen Hans-Erik Jonasson har avgjort målet. Förvaltningsrätts-
notarien Sara Hanberger har varit föredragande.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.